

TRIBUNA LLIURE

Elena Padró, guia de natura del Museu del Montgrí i del Baix Ter, reflexiona en aquest article sobre la situació actual dels aiguamolls de Pals i sobre la seva utilitat com a escola de natura a l'aire lliure. Una utilitat que, segons l'autora, contrasta amb el futur que espera a aquests aiguamolls si no es protegeixen.

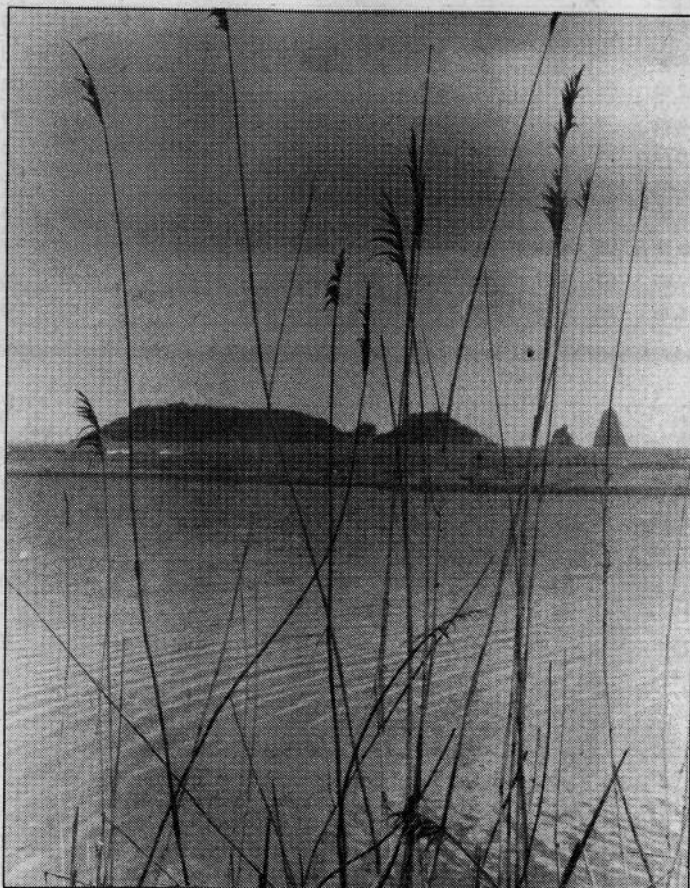
Fa uns mesos vaig haver de fer un petit viatge resseguint el nostre litoral —no us diré pas on, tot i que els noms els podríeu posar vosaltres— i passava sense aturall un seguit de poblacions plenes d'altíssims edificis i construccions, enganxades les unes a les altres per urbanitzacions desgavellades i platges compartimentades per esculleres, i pensava quina serà la costa que hauran de conèixer els nostres néts, futurs catalans d'una Europa que ens prometen pròspera i civilitzada. Serà un litoral transformat en muralla de formigó que amb prou feines ens deixarà veure el mar o encara en restarà quelcom, de l'empordanet dolç i planer que ens recorda l'obra d'en Pla?

Personalment penso que el camí més efectiu —encara que llarg— per assegurar als nostres néts una Catalunya amb un entorn que garanteixi una certa qualitat de vida, és procurar als nostres fills l'educació ambiental de què nosaltres no vàrem gaudir. Només es té cura d'allò que s'estima, i cal conèixer per estimar. Així, es fa necessari que la mainada compregui el valor del nostre —i també seu— patrimoni natural. Si els assegurem una correcta formació ambiental, possiblement ja no els calgui lluitar contra els interessos que tan sovint han traït —i continuen fent-ho— les nostres generacions.

Però per ensenyar cal tenir un patrimoni que mostrar. Al Baix Empordà ens podem considerar una comarca afortunada: per atzar, per ventura natural o pel seny dels nostres avantpassats, el poeta podria recordar encara avui molts dels seus indescriptibles paisatges. Des del Museu de Montgrí i del Baix Ter, a Torroella, ens sentim orgullosos de poder mostrar als escolars de tot Catalunya que ens visiten el nostre patrimoni natural: les màquies aromàtiques i els penya-segats del Montgrí dominant la Mediterrània, els bigarrats conreus i hortes a la plana del Ter, les meravelles submarines de les Illes Medes, les dunes sorrenques de les platges i goles del Ter o l'ambient —tan valuós com escàs— dels aiguamolls, basses i closes de Pals, en són alguns exemples. Tot això, comprimit en un perímetre de pocs quilòmetres quadrats i emmarcat en un paisatge tan sàviament humanitzat (ho era fins la darrera dècada) que transpua una envejable harmonia. El cert és que es fa difícil per a un educador ambiental poder disposar d'una aula de natura més idònia.

Una de les excursions més boniques, en tot temps, és la visita als aiguamolls de Pals. Així m'ho demostra l'experiència que sortosament he pogut adquirir després de voltar amunt i avall amb nombroses escoles. La passejada, i mai millor dit, es fa en un parell d'hores: inicialment es travessa un paisatge de closes i erms que periòdicament són inundats per les llevantades i les

Els aiguamolls de Pals, una escola

«Diuen que ha de ser una nova Empúria-brava, aquesta vegada, però, sota un altre règim polític. Tant se val, el resultat serà el mateix».

rebufades del Daró en tancar-se la gola. A un costat del camí, els conreus d'arròs ens mostren un dels exemples més bells de com l'home ha pogut harmonitzar els seus interessos agrícoles amb un ambient fluctuant i hostil. Els joves d'ara —tan poc avesats a les pràctiques agrícoles tradicionals— queden bocabadats amb l'elaborat cicle d'inundació i dessecament que caracteritza el cultiu d'aquesta gramínia. Martinets blancs i martinets de nit, agrons i bernats, esplugabous, gambes, corriols i camallargs, i una gran varietat de petits ocells ens acompanyen durant tot el tra-

jecte. Seguint el curs del Daró, ens envolta l'ambient frescal que dona la característica vegetació de ribera, on predominen els oms, els salzes i els verns. Una experiència idíl·lica, passejar sota el brancam ajagut —com si d'una arbòria es tractés— que vigila les aigües del riu.

Després, més avall, trobem les conegudes basses d'en Coll; més de quatre hectàrees d'aigua voltades per canyissers i balques, sovint amb grans catifes verdes de plantes aquàtiques que suren sobre la superfície. Si ens acostem silenciosament sorprendrem les fotges i els ànecs encara nedant, mentre als peus ens sobresalta el «xup» de les granotes en llençar-se o el crit alarmant de la polla d'aigua.

L'excursió s'acostuma a acabar a la platja, tota ella solcada per les petges de ratinyols, gavians i corriols i adobada de petxines i restes d'animals i plantes que llença el mar. El lloc és immillorable per a l'observació dels ocells marins —especialment a l'hivern— i de la vegetació dels sorrals i les dunes. No hem d'oblidar que la vegetació de la platja de Pals era fins fa ben poc la més conservada i ufanosa que, referida a aquests ecosistemes, podíem trobar arreu de Catalunya.

Els nois i noies gaudeixen les lliçons, entenen quina és la importància del seu patrimoni i el que representa. I jo quedo convençuda que sabran guardar allò que ja s'estimen. Només tinc, però, un dubte: serà ja massa tard quan ells puguin prendre les decisions?

Cada dia que ressegueixo els nostres camins i carreteres temo trobar una nova malifeta: una nova pista, una altra escullera o un nou tros de marjal colgat per un piló de terra. El bell i mític Empordà ha estat assolat pel mateix fenomen que ha revolucionat

tants altres litorals: el turisme. L'idolatrada turisme que ens han portat una riquesa monetària indiscutible però a costa d'un preu que, em sembla, encara no som capaços de valorar adequadament. Una vegada més, d'ençà ja fa massa anys, el futur de les zones humides de Pals torna a estar en entredit. Hom comenta que unes mans previsoras els volen reservar un futur més prometedor: diuen que ha de ser una nova Empúria-brava, aquesta vegada, però, sota un altre règim polític i en un altre indret. Tant se val, el resultat serà el mateix.

Jo, en acompanyar els nois als aiguamolls, els explico el perquè de les coses, els noms dels animals i de les plantes, i també la incertesa de poder preservar aquest meravellós espai. Tots, absolutament tots, se'n lamenten, i fins i tot hi ha qui espera fer-se gran per oposar-s'hi activament.

Per què els nostres governants no escolten més sovint la veu dels seus fills?

ELENA PADRÓ I MATARRODONA